

Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja monet muut lait määrittävät kunnan tehtäviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on jatkuvaa toimintaa, jota varten on pysyvät, toiminnan edellytyksiä mahdollistavat rakenteet. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on oma, itsenäinen toimialue ja taloudellinen tulosalue, mutta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta jakaantuu kunnassa kaikkien toimialueiden kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Teknisten- ja ympäristöpalvelujen tehtävänä on turvata terveyttä ja hyvinvointia edistävät elin- ja toimintaympäristöt kuntalaisille. Koulutus- ja sivistyspalvelujen erityisenä tehtävänä on ihmisenä kasvun tukeminen. Kulttuuri- ja kirjastopalvelut, nuoriso- ja liikuntatoimi edistävät omalta osaltaan kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä tukevat yhteisöllisyyttä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää lisäksi toimivaa yhteistyötä mm. sosiaali- ja terveystieteiden, järjestöjen, seurakunnan, yksityisten toimijoiden ja valtion paikallisviranomaisten kanssa. Kunnassa palveluja ja toimintaa tuottavat tahot luovat laajasti mahdollisuuksia osallisuudelle ja yhteisöllisyydelle sekä hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntalaisten tarpeiden ja palautteiden kuuleminen ja niihin vastaaminen ovat tärkeä osa yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii Hartolassa kunnan johtoryhmä. Hyvinvointikoordinaattori toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana sekä vastaa lakisääteisten suunnitelmien ja raporttien laatimisesta. Suunnitelmissa asetetut tavoitteet ja toimenpiteet mietitään yhteistyössä ja huomioidaan osana kunnan toiminnan ja talouden suunnittelua. Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavassa päätöksenteossa tehdään päätösten ennakkovaikutusten arviointia (EVA). Moniammatillinen ja poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistävää ja ehkäisevää työtä sekä hyvinvointikertomuksen laatimista. Lisäksi Hartolan kunnassa toimii muun muassa ehkäisevän päihdetyön toimielin ja PETE-ryhmä, LAPE-ryhmä sekä nuorisolain mukainen moniammatillinen työryhmä. Työryhmät pyrkivät toiminnallaan välittämään ja lisäämään tietoa sekä edistämään kohderyhmiensä hyvinvointia ja terveyttä.

Ehkäisevä työ on merkittävä osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ja kattaa mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön, pelihaittojen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn. Ehkäisevän työn budjetti sisältyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen budjettiin. Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma on laadittu vuosille 2018–2021 ja se päivitetään vuonna 2022.

Kuntalaisten liikkumisen edistämiseen tähtäävää Liikkuen iloa elämään -hanketta vuosina 2018–2020 koordinoitiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimialueella, sillä hanke ylitti toimialarajat ja sisälsi mm. varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin liikunnallistamista sekä yritysliikuntapalveluita. Vuoden 2021 uudelle hankkeelle ei saatu avustusta, toiminnan ollessa liian samankaltaista kuin edellisinä vuosina. Syksyllä 2021 käynnistettiin Sysmän kunnan kanssa neuvottelut yhteisestä kehittämishankkeesta, jolla toteutettaisiin molempien kuntien liikuntaneuvonta- ja liikunnanohjauspalvelut vuoden 2022 keväästä lähtien. Vuodelle 2022 suunniteltu toiminta on pääsääntöisesti liikunnanohjausta ja liikuntaneuvontaa kuntalaisille, joten tuleva liikuntahanke ja sen koordinointi siirtyy liikuntatoimelle.

Hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategiassa

Kuntastrategia 2018-2021 asettaa tavoitteeksi, että hartolalaisten hyvinvointi ja terveys paranevat tuntuvasti ja asukkaat osallistetaan kehittämiseen ja hyvinvointityöhön. Kuntastrategiassa todetaan, että kunta ottaa vastuun hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi omassa toiminnassaan (panostaa viestintään, huomioi esteettömyyden, turvallisuuden, viihtyisyyden, saavutettavuuden), vastaa

verkostoyhteistyön toimivuudesta ja luo edellytykset järjestöjen aktiiviselle hyvinvointityölle (järjestöt, yhdistysaktiivit, kehittäjä- & asiantuntijatahot ym.), sekä luo asukkaille uusia avoimia vaikuttamismahdollisuuksia ja hyödyntää saatua palautetta ja vastaa siihen nopeasti.

Päijät-Hämeessä on laadittu maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kärjet v. 2020–2025, jotka on hyväksytty työvaliokunnassa 28.4.2020. Kärkiä on neljä (1. Mielen hyvinvointi, 2. Osallisuus ja yhteisöllisyys, 3. Arjen turvallisuus sekä 4. Pääteettömyys ja terveelliset elintavat), joista Hartolassa erityisiksi painopisteiksi vuodelle 2022 valittiin mielen hyvinvointi ja osallisuus ja yhteisöllisyys.

Seuraavat ohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat toimintaa kunnassa vuonna 2022:

- * Laaja hyvinvointikertomus 2021-2025
- * Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2024
- * Päijät-Hämeen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- * Päijät-Hämeen ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma 2021-2025
- * Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma 2021-2025
- Turvallisuussuunnitelma
- Hartolan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma
- Ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2022-2026
- Päijät-Hämeen ehkäisevän työn toimintasuunnitelma 2021-2025
- Päijät-Hämeen liikunnan, elämysten ja hyvinvoinnin tiekartta 2030
- Päijät-Hämeen alueellinen ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma 2021-2025

** Lakisäätösuunnitelma*

Useat edellä mainituista suunnitelmista ovat päivityksessä syksyllä 2021 ja tuodaan päätöksentekoon hyväksyttäväksi loppuvuonna 2021. Osallistumismahdollisuuksia etenkin kunnan omien suunnitelmien valmisteluun tarjotaan myös kuntalaisille ja luottamushenkilöille.

Suunnitelmat ovat luettavissa Hartolan kunnan kotisivuilla valtuuston hyväksynnästä lähtien. Suunnitelmat sisältävät yksityiskohtaisempia tavoitteita ja toimenpiteitä oheisten strategisten tavoitteiden lisäksi.

Strategiset tavoitteet vuosille 2022-2024			
Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot ja resurssit	Arviointimittarit
Yleinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveyserojen kaventaminen huomioidaan osana kaikkea kunnan toimintaa	Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) tehdään vaikutuksiltaan merkittävistä asioista Viestitään ja tiedotetaan suunnitelmallisesti ja monipuolisesti hyvinvointiin ja terveyteen sekä niiden edistämiseen liittyvistä asioista Viestinnän tehostamisen ja monipuolistamisen tueksi perustetaan viestintätiimi	Johtoryhmä hyvinvointityöryhmä Hyvinvointikoordinaattori	TEAvisari Tehdyt EVAt Palaute viestinnästä ja tiedottamisesta Toimiva viestintätiimi (Kyllä / Ei)

<p>Kuntalaisten osallisuuden lisääminen, kuntalaisten näkemykset ja tarpeet tunnetaan kunnassa</p>	<p>Osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen</p> <p>Viranhaltijoiden jalkautuminen</p> <p>Osallistuvan budjetoinnin kokeilu jokaisella osastolla</p> <p>Lapsiparlamentti, nuorisovaltuusto ja vanhus- ja vammaisneuvosto kokoontuvat säännöllisesti ja osallistuvat toimenpiteiden suunnitteluun</p>	<p>Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä</p> <p>Viranhaltijat</p>	<p>Palautteet ja kyselyt, vastaajien määrät kyselyissä</p> <p>Järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujamäärät (kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt)</p> <p>Toteutuneet osallistuvan budjetoinnin kokeilut</p>
<p>Mielen hyvinvointi lisääntyy</p>	<p>Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään puheeksi ottoa (koulutukset, tilaisuudet, verkostot ym.)</p> <p>Madalletaan kynnystä avun hakemiseen mm. viestinnällisin keinoin</p>	<p>Ehkäisevän päihdetyön toimielin ja PETE-ryhmä</p> <p>Oppilashuoltoryhmä</p> <p>Maakunnallinen Yhdessä mielessä -hanke</p>	<p>Sotkanet indikaattorit</p> <p>Järjestetyt koulutukset, tapahtumat ja tilaisuudet sekä kampanjat</p>
<p>Edistetään asukkaiden turvallisuutta, koettu turvallisuuden tunne paranee</p>	<p>Toteutetaan turvallisuussuunnitelmassa linjatut toimenpiteet ja kampanjat liittyen mm. liikenneturvallisuuden edistämiseen ja huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn</p> <p>Lisätään tunne- ja turvataitojen opettelua lasten ja nuorten kanssa</p>	<p>Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä</p> <p>Oppilashuoltoryhmä</p> <p>Lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilöstö</p>	<p>Sotkanet, poliisin tilastot (rikosten määrä jne.)</p> <p>Palautteet, kyselyt</p>
<p>Perustasoisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen turvaaminen kunnassa</p>	<p>Palvelusopimusneuvottelut, avoin keskusteluyhteys ja vuorovaikutus Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa</p>	<p>PHHYKY, puheenjohtajafoorumi</p>	<p>Palvelujen saatavuuden ja toteutumisen arviointi</p>
<p>Kaikenikäisten kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden edistäminen, alle kouluikäisten lasten ja perheiden liikunnallisen toiminnan kehittäminen</p>	<p>Maksuton liikuntaneuvonta ja matalan kynnyksen liikuntaryhmät tukevat liikunnallisten ja terveellisten elämäntapojen omaksumisessa</p> <p>Liikunnanohjauksen ja liikuntaneuvonnan palvelujen järjestämiseen suunnitteilla Hartolan ja Sysmän kunnan yhteinen kehittämishanke</p> <p>Perheliikuntaryhmän järjestäminen alle kouluikäisille lapsille huoltajineen</p>	<p>Vapaa-aikapäällikkö, liikuntaneuvoja, hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Asiakasmäärät</p> <p>Liikuntaneuvonnan vaikuttavuuden seuranta käyntikerroilla</p> <p>Lasten motoristen taitojen arviointi varhaiskasvatuksessa</p> <p>Perheliikunnan toteutuminen (Kyllä/Ei)</p>

<p>Nuorten tupakointi, alkoholin ja huumeiden käyttö vähentyvät valtakunnalliselle tasolle</p>	<p>Kehitetään ehkäisevää työtä moniammatillisesti</p> <p>Päivitetään Hartolan kunnan ehkäisevän työn toimintasuunnitelma, johon laaditaan konkreettisia tavoitteita ja toimenpiteitä mielenterveyden edistämiseksi ja päihdehaittojen ehkäisemiseksi</p>	<p>Ehkäisevän päihdetyön toimielin ja PETE-ryhmä LAPE-ryhmä</p> <p>Nuorisolain mukainen monialainen työryhmä</p>	<p>TEAvisari, Kouluterveyskysely sotkanet.fi</p> <p>Mahdolliset muut kyselyt, kuten päihdetilannekysely</p>
<p>Nuorten harrastus- ja liikunta-aktiivisuus lisääntyvät valtakunnalliselle tasolle</p>	<p>Harrastusmahdollisuuksien kehittäminen ja harrastustoimintaan osallistumisen edistäminen laajalla yhteistyöllä, harrastamisen Hartolan malli</p>	<p>Harrastustyöryhmä</p>	<p>Kouluterveyskysely, mahdolliset muut kyselyt</p>
<p>Hyvää ravitsemusta tuetaan kaikissa ikäryhmissä</p>	<p>Varhaiskasvatus ja koulu tarjoavat ravitsemussuositusten mukaista terveellistä ruokaa ja toteuttavat ruokakasvatusta osana toimintaansa. Ruokakasvatuksen valmiita toimintamalleja hyödynnetään (KOKOAVA-hanke)</p> <p>Nuorten työpajalla laadukasta ja terveellistä ravitsemusta, ruuanlaittoa ja hävikkiruuan hyödyntämistä. Energiajuomat kielletty</p> <p>Yksilöllistä ravitsemusneuvontaa tarjotaan terveydenhuollon ammattilaisten ja liikuntaneuvojan vastaanotolla</p> <p>Lapsiperheille ja ikäihmisille järjestetään maksuttomia ruokailuja (ylijäämäruokailu Yhtenäiskoululla), mikäli koronavirustilanne sen sallii</p>	<p>Johtoryhmä, hyvinvointityöryhmä, sivistystoimi</p>	<p>Palautteet ja kyselyt</p> <p>Toteutunut (Kyllä/Ei)</p>
<p>Järjestöyhteistyön edistäminen</p>	<p>Yhdistysillat ja yhteiset tapahtumat, yhteistyö toiminnan kehittämisessä</p>	<p>Yhdistysyhteyshenkilö / hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Järjestetyt tilaisuudet</p> <p>Palautteet</p>
<p>Ikääntyvien hyvinvointia ja asiointia tukevien palvelujen järjestäminen</p>	<p>Asiointiavustajatoiminta ja Juttutupa</p> <p>Asiointi- ja palveluliikennekokeilu</p>	<p>Hyvinvointikoordinaattori</p>	<p>Asiakasmäärät</p> <p>Palautteet ja kyselyt</p>
<p>Sähköisten palvelujen kehittäminen</p>	<p>Yhteispalvelupisteen toimintoja kehitetään ja monipuolistetaan yhteistyössä eri toimijoiden, kuten KELAn ja PHHYKYN kanssa</p>	<p>ICT-ryhmä</p>	<p>Yhteispalvelupisteen käyttäjämäärät ja palautteet</p>